

קול קורא לכנס חוקרים בינלאומי

קבלה וזמן

ג-ה בטבת תשפ"ז, 13–15 בדצמבר 2026

קתדרת מתנאל לחקר הקבלה

מכון בן צבי לחקר קהילות ישראל במזרח

"כל המסתכל בארבעה דברים ראוי לו כאילו לא בא לעולם: מה למעלה, מה למטה, מה לפניו ומה לאחור". אזהרה ידועה זו ממסכת חגיגה הציבה את המרחב והזמן כשניים מהמושגים הטעונים ביותר במסורת היהודית. אולם למרות אזהרה זו, ספרות המסתורין ביהדות רוויה בעיסוק בשאלות של ראשית ואחרית, של זמן ונצח ושל היחסים בין עולמו הזמני של האדם ובין העולמות האלוהיים העליונים. החל מתיאור היחסים שבין עולם, שנה ונפש בספר יצירה, דרך תפיסות של זמן בספרות הזוהר, עבור בתורת השמיטות בחוג הרמב"ן ובספר התמונה ובתפיסות גאולה ותיקון בקבלת האר"י ובמשיחיות השבתאית, ועד לחישובי קיצין מודרניים בחוגים חסידיים, ליטאיים וציונים-דתיים – העיסוק בזמן הוליד שפע עצום של תפיסות, דימויים, פרשנויות ופרקטיקות.

בקבלה הזמן אינו מתקיים רק כמסגרת הומוגנית וליניארית למאורעות בעולם התופעות. הוא קיים גם כזירה של פעילות דתית שתלויה במועדי השנה ובשעות היממה, כרצף מחזורי שבו מועדים מסוימים נתפסים כעיתות רצון לפעולה בעולמות העליונים, וכל זאת כאשר הזמן המשיחי – שבו נפרץ הגבול בין הזמני לנצחי – נוכח תמיד כאופק מיתי או קונקרטי. בד בבד, הקבלה עצמה היא תופעה היסטורית שהתפתחה במרוצת הזמן: מסורות, חיבורים, מושגים ודימויים קבליים נוצרו, השתנו, נדדו, נשכחו והופיעו שוב בהקשרים חברתיים, פוליטיים ותרבותיים משתנים.

בכנס נבקש לבחון את היחסים בין קבלה וזמן משלושה היבטים מרכזיים: תפיסות הזמן במסורות הסוד ביהדות ובספרות הקבלה בפרט; התפתחותה של המחשבה הקבלית על ציר הזמן, מתוך מבט פילולוגי, היסטורי ורעיוני; ומקומה של הקבלה בתוך הזמן ההיסטורי – הדרכים שבהן הקבלה הושפעה מאירועי הזמן, פירשה אותם ופעלה בתוכם. מתוך כך נרצה לשאול כיצד הזמן נתפס בעיניהם של המקובלים, לזהות שינויים ותמורות במחשבה וברעיונות קבליים, כפי שהם מופיעים לעיני המחקר, ולהבין כיצד הקבלה עצמה מעצבת את הזמן ההיסטורי והמשיחי.

אנו מזמינים את ציבור החוקרות והחוקרים לשלוח הצעות להרצאות (בעברית או באנגלית). את ההצעות (עד 250 מילה), בצירוף קורות חיים, יש להגיש עד לתאריך **10 בספטמבר 2026**, [בקישוב](mailto:ido@ybz.org.il) ido@ybz.org.il לשאלות ובירורים: ido@ybz.org.il

תקציב הכנס מאפשר להציע מספר מצומצם של מלגות סיוע למימון הנסיעה לכנס. אם אתן/ם מעוניינות/ים בסיוע, אנא ציינו זאת בהערות לטופס ההגשה. עדיפות תינתן לחוקרות/ים בתחילת דרכן/ם האקדמית ללא משרה תקנית.

הוועדה האקדמית של הכנס: פרופ' אבישי בר-אשר, פרופ' בועז הוס, ד"ר עידו הררי, פרופ' חביבה פדיה, ד"ר נטע שרם, ד"ר אסף תמרי